

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Lieven Van Imschoot

tegen

Publi Klavertjevier

Met twee mails van 28 augustus 2023 dient de heer Lieven Van Imschoot een klacht in tegen Publi Klavertjevier. Aanleiding zijn twee artikels:

- van 28 juni 2023 onder de titel *Wetteren. Geen fusieplannen voor gemeente Wetteren*;
- van 9 augustus 2023 onder de titel *Schellebelle/Laarne/Balegem. Met pensioen*.

Zaakvoerder Filip Van Hecke van SafeDesign antwoordt met een mail van 3 september, waarop Lieven Van Imschoot reageert met een mail van 19 september en Filip Van Hecke opnieuw repliceert met een mail van 23 september 2023.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft via videoconferentie een hoorzitting gehouden op 20 november 2023. Lieven Van Imschoot woonde de hoorzitting bij. Voor Publi Klavertjevier was Filip Van Hecke aanwezig.

DE FEITEN

Het eerste artikel meldt dat het gemeentebestuur van Wetteren na maanden doorgedreven onderzoek heeft beslist om niet te fusioneren omdat de zeven buurgemeenten een fusie niet zien zitten. De tekst vervolgt: “Volgens burgemeester Albert De Geyter is Wetteren een kleinstedelijk gebied en zijn verschillen bijvoorbeeld op financieel vlak niet zo groot met Wichelen. Wichelen heeft echter zijn lot verbonden aan Laarne en daar houden ze de fusieboot met Wetteren af.” Door voorlopig niet te fusioneren ziet Wetteren 13 miljoen euro aan zijn neus voorbij gaan. Maar de gemeente gaat proberen haar imago te verbeteren en de financiën op orde te zetten om tegen 2035 met meer succes op vrijerspad te kunnen gaan.

Het tweede artikel gaat over juf Carla Mehuys van de gemeenteschool in Laarne, die na 41 jaar lesgeven met pensioen gaat. De immer rustige juf Carla kijkt met een warm gevoel terug op haar onderwijsloopbaan en zit voor altijd diep in de harten van haar leerlingen, collega's en oud-leerlingen. Met haar pensionering komt een einde aan drie generaties Mehuys op de school, met Carla's vader, nonkel en beide grootouders. Juf Carla gaat nu genieten, wandelen en reizen naar Spanje, maar als de school roept is ze nabij voor niveaulezen, een schoolreis, een uitstap of de jaarlijkse pannenkoekenbak. Verder gaat het artikel over de pensionering van juf Els in een kleuterschool in Schellebelle en juf Lieve in een basisschool in Balegem.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER

Klager is freelance journalist voor onder meer Het Nieuwsblad. Hij zegt dat Publi Klavertjevier plagiaat pleegt. De inhoud van de twee artikels is zonder enige bronvermelding overgenomen uit artikels van klager in Het Nieuwsblad.

Het artikel over Wetteren is zowel qua opbouw als qua inhoud duidelijk gekopieerd uit Het Nieuwsblad. Nergens anders verscheen de inhoud op deze manier. Het artikel citeert de burgemeester zonder dat Publi Klavertjevier met hem gesproken heeft. Klager heeft dit nagevraagd en de burgemeester bevestigt dat hij niet door Publi Klavertjevier, noch door eender welke andere journalist buiten klager is gecontacteerd over de fusieperikelen. Klager was de enige die de burgemeester hierover geïnterviewd heeft. De citaten kunnen van nergens anders komen dan van het artikel van klager.

Publi Klavertjevier voert aan dat het een persbericht ontving over de fusieperikelen, maar dat is pas verstuurd na publicatie van het artikel in Het Nieuwsblad en de inhoud ervan komt niet overeen met het artikel in Publi Klavertjevier. Verder argumenteert Publi Klavertjevier dat ook op andere websites artikels over Wetteren verschenen zijn. Dat klopt, maar dat zijn letterlijke kopieën van het persbericht van de gemeente. Alleen op VRT NWS wordt de burgemeester geciteerd, maar dat artikel is van klager die ook voor VRT NWS werkt.

Ook het eerste deel van het artikel over de pensionering van juf Carla Mehuys is rechtstreeks overgenomen uit Het Nieuwsblad. Nergens anders is hierover een artikel verschenen. Mehuys bevestigt dat noch Publi Klavertjevier, noch eender welke andere journalist buiten klager haar heeft gecontacteerd. Publi Klavertjevier neemt de tekst van klager klakkeloos over, weliswaar in een verkorte versie. Dat ouders van de school het artikel van klager aan Publi Klavertjevier bezorgd hebben, doet niets af van het feit dat het plagiaat is. Ook dat de passage over Mehuys maar een derde van het artikel beslaat, doet niet ter zake.

Klager belde zes weken voor de publicatie van het artikel over Wetteren met de verantwoordelijke uitgever van Publi Klavertjevier over de overname en letterlijke samenvattingen van zijn artikels. Dat gesprek verliep rustig en beleefd, maar zonder resultaat. Ook daarna bleven artikels van klager zonder bronvermelding in Publi Klavertjevier verschijnen.

Publi Klavertjevier argumenteert dat er een ‘zoekertje’ in de krant staat met de vermelding dat artikels worden overgenomen uit andere media. Het gaat om een klein kadertje, dat nauwelijks opvalt tussen advertenties voor alles en nog wat. En zelfs als er een bronvermelding in de artikels zelf zou staan, blijft de handelwijze van Publi Klavertjevier ongehoord en onaanvaardbaar.

Publi Klavertjevier zegt dat het een advertentieblad is en dat de artikels louter aanvulling zijn. Klager neemt het niet dat zijn artikels worden overgenomen of samengevat om advertenties te werven. Hij heeft zelf ooit voor een advertentieblad geschreven, maar voor die artikels werd hij vergoed en de samenwerking was vastgelegd in een contract. Er is geen overeenkomst tussen klager en Publi Klavertjevier. Publi Klavertjevier neemt artikels schaamteloos over, zonder bronvermelding, zonder toestemming en zonder vergoeding. Deze vorm van plagiaat devalueert degelijke regiojournalistiek. Een gewone bronvermelding kan dit niet verhelpen.

PUBLI KLAVERTJEVIER

Publi Klavertjevier is een advertentieblad dat gratis huis-aan-huis wordt verdeeld. Na 32 jaar als uitgever van reclamebladen heeft de zaakvoerder een netwerk van lokale contacten met beleidsmensen, ordehandhavers, adverteerders, lezers en lokale persmedewerkers. Hij haalt zijn inkomsten uit advertenties van lokale handelaars.

Publi Klavertjevier bedrijft geen journalistiek. De belangrijkste taak is het werven van advertenties. Het redactionele gedeelte blijft beperkt tot maximaal 15% van het totale volume en varieert per editie. Het gaat om korte berichten of ‘sprokkels’, zonder foto. De inhoud wordt niet actief opgezocht door professionelen en de berichtjes kunnen en mogen niet vergeleken worden met journalistieke bijdragen van professionelen. Ze zijn niet up-to-date en verschijnen soms lang na de primeurs in de kranten. Ze worden aangeboden door adverteerders, lezers, verenigingen, gemeentebesturen of lokale persmedewerkers. Ze worden opgemaakt door desktoppublishers, een administratieve kracht of de zaakvoerder.

De objectiviteit is totaal zoek waar klager beweert dat de artikels in publi Klavertjevier letterlijke samenvattingen zijn van zijn artikels in Het Nieuwsblad. Het artikel over de fusieplannen van Wetteren verscheen ook op de site van HLN, VRT en de lokale radio Accent, en oppositiepartij Open VLD bezorgde een persbericht aan Publi Klavertjevier. Publi Klavertjevier heeft informatie uit verschillende kanalen gedistilleerd. Het artikel behandelt dezelfde inhoud als het artikel van klager, maar is tekstueel totaal verschillend. Het is niet uitsluitend gebaseerd op zijn artikel. Klager heeft ook niet het alleenrecht op het gebruik van de naam van burgemeester in een journalistieke bijdrage. In welke andere media de burgemeester nog werd geciteerd, herinnert Publi Klavertjevier zich niet.

Leden van het oudercomité van de school van juf Carla Mehuis hebben het artikel van klager in Het Nieuwsblad bezorgd aan Publi Klavertjevier met de vraag om de informatie, uit sympathie, op te nemen in de eerstvolgende editie. Het artikel verschilt tekstueel van de versie van klager. De pensionering van Mehuis beslaat bovendien maar een derde van het artikel, twee derde gaat over de pensionering van andere leerkrachten in andere scholen. Het artikel is niet klakkeloos overgenomen, het is totaal verschillend van dat van klager.

Wat bronvermeldingen betreft staat in Publi Klavertjevier geregeld een zoekertje met de tekst: “Nieuwsbronnen voor de inhoud van de lokale nieuwsjes in Publi Klavertjevier zijn onder meer HLN/Nieuwsblad/VRT Nieuws/...”. Dit gebeurt om problemen te vermijden. Het staat niet in elke editie, maar alleen als er plaats is. Als er veel betaalde advertenties zijn moet dit gratis zoekertje plaats ruimen om geen inkomsten te derven, ook al staan er wel redactionele artikels in de krant. Bij elk artikel een bron vermelden is niet evident omdat informatie uit verschillende hoeken kan komen. Vandaar het samenvattende zoekertje. Publi Klavertjevier staat open voor tips in dit verband.

Als de nieuwssprokkels van Publi Klavertjevier als plagiaat worden bestempeld, dan is er dagelijks sprake van plagiaat in dag- en weekbladen en op televisie, waar echte journalistieke bijdragen steeds over dezelfde inhoud gaan en sterke gelijkenissen vertonen, maar allemaal een persoonlijke toets hebben.

Kort voor hij zijn klacht indiende bij de Raad voor de Journalistiek heeft klager met Publi Klavertjevier gebeld. Dat gesprek stond bol van vijandige beschuldigingen, bedreigingen en geweeeklaag over verloning. De zaakvoerder heeft klager uitgenodigd voor een brainstorm over mogelijke samenwerking, maar daarop kwam geen reactie.

BESLISSING

Wat het artikel over de afgeblazen fusieplannen van Wetteren betreft, maakt klager aannemelijk dat de parafrasering van de uitspraken van de burgemeester in Publi Klavertjevier gebaseerd is op citaten in zijn artikel in Het Nieuwsblad. Publi Klavertjevier

erkent dat het niet met de burgemeester gesproken heeft en toont niet aan dat diens uitspraken van elders zouden komen. Dat maakt dat minstens een essentieel onderdeel van het artikel van Publi Klavertjevier is overgenomen uit het artikel van klager, terwijl dat op geen enkele manier wordt vermeld. Daarnaast zijn ook andere formuleringen en zinswendingen in het artikel parafraseringen of overnames uit het artikel van klager. Het artikel wordt uitsluitend gedragen door het artikel van klager. Een specifieke bronvermelding in het artikel zou in dit geval niet volstaan. Conclusie is dat er sprake is van plagiaat.

Wat het artikel over de pensionering van juf Carla Mehuys betreft, erkent Publi Klavertjevier dat het gebaseerd is op het artikel van klager in Het Nieuwsblad. Uit een vergelijking van de teksten blijkt dat meerdere formuleringen en zinswendingen geparafraseerd of overgenomen zijn uit het artikel van klager. Dat geldt ook voor inhoudelijke elementen, waarvan Publi Klavertjevier niet aantoont dat het die uit andere bronnen dan uit het artikel van klager zou vernomen hebben. Dat de passage over Mehuys maar een derde van het artikel beslaat, doet daar niets aan af. Het onderdeel van het artikel over Carla Mehuys wordt uitsluitend gedragen door het artikel van klager. Een specifieke bronvermelding in het artikel zou in dit geval niet volstaan. Conclusie is dat er sprake is van plagiaat.

De Raad is van oordeel dat de aanpak van Publi Klavertjevier niet strookt met artikel 18 van de Code.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond.

Brussel, 7 december 2023